

■ جهت‌گیری کنونی در اقتصاد را درست می‌بینید یا نه؟

چه بعدی از اقتصاد؟

■ اقتصاد اسلامی.

اگر منظور تان جهت‌گیری اقتصاد اسلامی است، تقریباً جهت‌گیری دولت را پی‌جویی مسائل اقتصاد اسلامی نمی‌بینم. این طور نیست که خیلی جدی در این باره باشند. البته بگذارید این نکته را بگویم که چون اهتمام نسبت به این مسأله داشته‌ام، وقتی از طریق مجلس نشد خودم اقدام کردم، رهبر معظم انقلاب که پیگیر جدی اصلاح‌رشته‌های علوم انسانی در دانشگاه‌ها بودند تا حدود ۶ سال قبل که باتوصیه ایشان شورای انقلاب فرهنگی، شورای تحول علوم انسانی را تصویب کرد و چهارده، پانزده کارگروه در آن شورا تشکیل شد، یکی از آنها کارگروه اقتصاد بود، مدیریت این کار را به من دادند و من هم از استادان دانشگاه‌ها، افرادی که با سابقه بودند و علاقه‌مند به مباحث اقتصاد اسلامی، دعوت کردم و خوشبختانه سال ۹۵ پروژه دوره کارشناسی رشته اقتصاد به‌ثمر رسید.

■ یعنی الان مبانی درسی دانشگاهی ما چه اقتصاد خرد، چه اقتصاد کلان برپایه اقتصاد اسلامی است؟

ان شاء الله امسال که این رشته در دانشگاه‌ها پیاده می‌شود، یک گام به سمت اسلامی کردن رشته اقتصاد برداشته شده است البته اصلاح...

■ استادان هم به این مبانی باور دارند؟

کسانی که مادعوت کردیم همه استادان دانشگاه بودند، از خارج که نیاوردیم، خود

این‌ها مشارکت کردند و استادان بنام و با تجربه،

با سابقه. استادانی که وقتی از دانشکده‌های

مختلف اقتصاد دعوت کردیم و برنامه‌مان

را ارائه کردیم باز خوردش را از گفت‌وگوهای

آنها گرفتیم، متوجه شدیم چه کسانی نقش

داشته‌اند. همه احساس کردند خودشان،

شاگردان این‌هایی هستند که تصمیم گرفتند

و این رشته را تدوین کرده‌اند و البته با محور

و با ۴ رویکرد. یکی رویکرد دیروز کردن رشته،

چون رشته اقتصاد در کشور ما روز آمد نبود،

ولی ان شاء الله امسال که رشته جدید پیاده

شود، روز آمدی خودش را نشان می‌دهد. از

۲۰ دانشگاه برتر جهان سرفصل‌های رشته

اقتصاد گرفته شد، از آنها استفاده و الگوگیری

شد برای تدوین رشته جدید و کارآمدی رشته

هم رویکرد دومی بود که مورد توجه واقع شد

در این رویکرد ۹ تادرس را کارگاهی کردیم.

■ رویکرد چهارم؟

ویک رویکرد هم، رویکرد اسلامی سازی

رشته اقتصاد از محتوای کتاب‌ها، مقالات،

پایان‌نامه‌های داخلی و خارجی که تاکنون کار شده و طی ۶۰-۵۰ سال تاریخ اقتصاد

اسلامی بحث شده و سرفصل‌های تدوین شده، الان هم کتاب‌های رشته جدید در

دست تدوین است.

■ از این روندی که تاکنون طی کرده‌اید، راضی هستید؟

بله، الحمدلله.

■ اگر دوباره برگردید...

همین مسیر را می‌روم.

■ پس از خودتان رضایت کامل دارید؟

از عمل کردم رضایت نسبی دارم، خیلی بهتر باید کار می‌کردم.

■ و از وضعیت کشور؟

البته وضعیت کشور در زمینه اقتصادی برمی‌گردد به مدیریت اجرایی کشور، اگر مدیریت اجرایی مدیریت چابک و قوی و کارآمد باشد ما وضعیت بهتری خواهیم داشت. اگر خدای نکرده ضعیف باشد که در ۵۶ سال گذشته قوی ندیدیم و ادامه‌اش هم مثل قبلش خواهد بود.

■ گفت‌وگویی را با آقای چمران داشتیم، مجموعه طیف اصولگرایان از ترکیب اقتصادی تا امید بودند، شما هم همین تفکر را داشتید؟

من هم تصورم این است که با این ترکیبی که پدید آمده چیز خاصی تغییر نمی‌کند.

اگر برای من امکان می‌داشت که مدیریت اقتصاد کشور را به دست می‌گرفتم و هدایت می‌کردم یقیناً مسأله متفاوت می‌شد، چون به همه مسائل اقتصاد ایران تسلط دارم.

■ به نظر تان صرف داشتن این سوابق برای حل مشکلات اقتصادی کافی است؟

کاملاً، کاملاً. بر این اساس می‌دانم که اگر بخواهیم مشکل اقتصاد ایران حل شود، مهم‌ترین کار تولید ثروت است و این تولید ثروت باید کار روتین و عادی و حرکت لاک‌پشتی محقق نمی‌شود. تولید ثروت باید کار فوق‌العاده، پرشتاب و جهشی صورت می‌گیرد. اگر من قدرت داشتم و وابستگی بودجه عمومی کشور به نفت را صد درصد قطع می‌کردم و تلاش می‌کردم.

■ شما که به قول خودتان چند دوره در مجلس بودید و عضو و حتی رئیس

کمیسیون‌های مهمی چون برنامه و بودجه، چرا آنجا نکردید؟

گفتم در مجلس و در کمیسیون فرد تصمیم نمی‌گیرد، نهایتاً تصمیم جمعی است، تفاوت دار با اینکه یک نفر خودش تصمیم بگیرد و اجرا کند.

■ یعنی خواسته شما تماماً محقق نشد؟

نه، حتی دو سال پیاپی که بودجه را مدیریت می‌کردم گفتند ما امسال می‌توانیم بودجه بدون نفت داشته باشیم و دست امریکایی‌ها را از فشاری که روی مادرند خالی کنیم و اهرم فشار را از روی سر خودمان برداریم. چرا که اتکاب نفت ما رسیده بود به ۲۰ تا ۲۵ درصد. در بودجه عمومی.

■ چه کسی همراهی نکرد؟

نه دولت، نه مجلس. یک پیشنهاد نوشتم برای همه نمایندگان و توزیع کردم ۱۰ راهکار جایگزین برای ۲۰ درصد تا ۲۵ درصد منابعی که کاسته می‌شده و اگر این کار را می‌کردیم خیلی راحت خودمان را از نفت خلاص می‌کردیم و مشکل عمده اقتصاد ما اتکاب در آمد نفت حل می‌شد. نفت به جای اینکه نعمت باشد برای ما نقم است.

این البته در اقتصاد به عنوان نفرین منابع مطرح است. خدا رحمت کند دکتر حسین عظیمی را که استاد توسعه اقتصاد ایران بود، خیلی از کسانی که امروز هستند شاگردان ایشان اند، من کتاب ایشان را به دقت خواندم و نقد هم کردم، یک جایی خیلی عالی و قشنگ می‌گوید که ما می‌دانستیم و می‌توانیم در دوازده دهه با کنار گذاشتن مصرف نفت در بودجه این درآمد نفت را برای توسعه به کار گیریم و اگر این درآمد را برای توسعه به کار می‌گرفتیم ظرف دوسه دهه مایه کشور های اروپایی می‌رسیدیم.

■ واقعا امکان پذیر بود؟ چون همه شعارش را می‌دهند!

واقعاً، هیچ بعید نبود، شما ببینید رقم‌ها شوخی نیست. یک سال ۵۰ میلیارد دلار، یک سال ۸۰ میلیارد دلار، الان می‌بینید چقدر دولت دست و پا می‌زند برای ۵۰ میلیارد دلار. ماحالا فرض را بر این می‌گرفتیم که این ۸۰ میلیارد دلار را استقراض کرده ایم چگونه از آن استفاده می‌کردیم؟ استفاده کردیم؟

■ یقیناً...

برای دلار دلارش حساب‌بازی می‌کردیم برنامه قوی می‌داشتیم و سعی می‌کردیم که حالا که اقبال بین‌المللی شده به ما کمک دارند می‌کنند و آن هم رقمش ۵۰ میلیارد دلار، ۸۰ میلیارد دلار، الان می‌بینید چقدر دولت دست و پا می‌زند برای ۵۰ میلیارد دلار. که حالا این ۵۰ میلیارد دلار آمد و نیامد و ماحالا خواهد آمد...

و بایان درآمد نفت خودمان را از یک شرایط سطح پایین درآمد سرانه سالانه خارج کنیم و به شرایط بسیار بالاتر درآمد سرانه سالانه برسایم. آن وقت این دلار ها کجا باید هزینه می‌شد؟ سرمایه‌گذاری در منابع. نفت و گاز و زیر ساخت و ها و فرآوری محصولات آنها. اگر این اتفاق می‌افتاد یک تکان شدید و مهمی اقتصاد ایران خورده بود و چقدر اشتغال ایجاد می‌کرد.

چون هر چیزی الان آقای روحانی می‌گویند ما نیازمند سرمایه هستیم برای ایجاد اشتغال، ۹۵۰ هزار اشتغال و سرمایه باید از خارج وارد شود و این خطای بزرگی است. چرا که ما نیازمند به سرمایه هستیم ولی این سرمایه از خارج وارد نخواهد شد. اگر هم وارد شود جاهایی که شما خیال می‌کنید سرمایه‌گذاری نمی‌شود. در نفت بالادستی نفت که سرمایه‌گذاری می‌کنند چقدر اشتغال ایجاد می‌کند؟ کمترین اشتغال است.

چرا؟ چون آنجا بیشترین اتکا روی سرمایه ابزار تولید و فناوری‌هاست. خب آن ابزار تولید و فناوری‌ها که آدم زیاد نمی‌خواهد. نیروی انسانی و کارگر زیاد نمی‌خواهد. پس توجه کنیم چرا اگر آمدیم توی پایین دستی نفت مثل اینکه نفت را تبدیل بکنیم به فرآورده‌های بسیار گسترده، پتروشیمی را تبدیل کنیم به فرآورده‌های رده دسته دوم سوم چهارم پنجم می‌بینیم کلی اشتغال ایجاد می‌کند، پس مهم این است که بنای سرمایه‌گذاری خارجی در جایی باشد که بیشترین سرمایه را ببریم و کمترین نیروی انسانی را، چون کمترین درگیری را پدید می‌آورد و هر وقت هم خواستند خارج شوند راحت‌تر می‌توانند خارج شوند. خب این شعار به نظر من خودش یک اشتباه بزرگی است که دارد اتفاق می‌افتد. من اعتقاد دارم بر این مقوله است آقایان من.

■ به گوش خودشان هم می‌رسانید؟

البته گمان نمی‌کنم آنچه را ما می‌گوییم و از طریق رسانه‌ها و مطبوعات منتشر می‌شود به گوش ایشان نرسد، قطعاً می‌رسد.